

KIRŞEHİR YÖRESİNDEN TESPİT EDİLEN DOKUMACILIK TERİMLERİ (İSİMLER)

Öz: Dokuma, Türklerde tarihi çok eskilere dayanan bir el sanatıdır. Hayvancılığın önemli bir yer tutması hayvansal ürünlerin farklı şekillerde değerlendirilmesini de beraberinde getirmiştir. Özellikle yün, pamuk ve ipek gibi hammaddeler değişik aşamalardan geçerek dokuma tezgâhlarında yerini almıştır. Dokuma türleri içerisinde en yaygın olanı halı, kilim ve cicim dokumalarıdır. Türklerin yaşadığı birçok coğrafyada görebildiğimiz dokuma örnekleri bazı merkezlerde önemli bir sanayi kolu hâline gelmiştir. Bu merkezlerden biri de Kırşehir'dir. İlk örneğini 17. yüzyılda gördüğümüz Kırşehir halısı, 18. ve 19. yüzyıllarda gelişimini tamamlamıştır. 19. yüzyılda Kırşehir yöresi önemli bir dokuma merkezi hâline gelmiş, birçok insana iş olanağı sağlamıştır. Dokuma sanatının gelişmesine paralel olarak bu alanda bir terminoloji ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada, Kırşehir yöresinde kullanılan 249 dokumacılık terimi derleme ve tarama yolu ile tespit edilmiştir. Tespit edilen 249 isim unsuru tematik olarak yedi alt başlık içerisinde verilerek terminolojinin hangi konuda daha çok söz varlığına sahip olduğu ortaya çıkarılmıştır. Fiiller konusuna başka bir çalışmada yer verileceği için bu çalışmada sadece dokumacılıkla ilgili isimlere yer verilmiştir. Tespit edilen söz varlığı "Derleme Sözlüğü, Tarama Sözlüğü ve Güncel Türkçe Sözlük" ile karşılaştırılmış ve bu alandaki terminolojinin bu sözlüklere çok az oranda yansıtıldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kırşehir, Terim, Söz Varlığı, Dokumacılık, Sözlük.

Weaving Terms from Kirsehir Region (Nouns)

Abstract: Weaving is a handicraft in Turks with a very old history. The importance of animal husbandry has brought about the evaluation of animal products in different ways. Especially raw materials such as wool, cotton and silk have taken their place in weaving looms by passing through different stages. The most common ones among types of weaving are carpet, rug and cicim weaving. Weaving samples that we can see in many geographies where Turks live have become an important industry branch in some centers. One of these centers is Kırşehir. Kırşehir carpet whose first example was seen in the 17th century completed its development in the 18th and 19th centuries. In the 19th century, Kırşehir region became an important weaving center and provided job opportunities to many people. In parallel with the development of the art of weaving, a terminology has emerged in this field. In this study, 249 weaving terms used in Kırşehir region were determined by compilation and scanning. The identified 249 noun elements were given thematically under seven sub-headings, and it was revealed on which subject the terminology had more vocabulary. Since the subject of verbs will be covered in another study, only nouns related to weaving are included in this study. The detected vocabulary was compared with the Compilation Dictionary, Search Dictionary and Contemporary Turkish Dictionary and it was seen that the terminology in this field was reflected very little in these dictionaries.

Keywords: Kırşehir, Term, Vocabulary, Weaving, Dictionary.

TÜRK LÜK BİLİMİ ARAŞTIRMALARI
JOURNAL OF TURKOLOGY RESEARCH
50. SAYI / VOLUME
2021-GÜZ / AUTUMN

Sorumlu Yazar
Corresponding Author

Dr. Öğr. Üyesi
Songül ERDOĞAN

Kırşehir Ahi Evran Üni.
Fen-Edebiyat Fak.
Türk Dili ve Edebiyatı Böl.

songultanboga@gmail.com

ORCID: 0000-0002-5355-9399

Gönderim Tarihi

Received

06.09.2021

Kabul Tarihi

Accepted

22.11.2021

Atf

Citation

Erdoğan, Songül. "Kırşehir Yöresinden Tespit Edilen Dokumacılık Terimleri." *Türk Lük Bilimi Araştırmaları*, no. 50, 2021, ss. 69-93.

ARAŞTIRMA MAKALESİ
RESEARCH ARTICLE

Giriş

Dokumacılık, Türklerde kökeni çok eskilere dayanan bir el sanatıdır. Oktay Aslanapa *Türk Halı Sanatının Bin Yılı* adlı çalışmasında, halının ortaya çıkışının Türklere bağlı olduğu gibi, halı tekniğini İslam âlemine ve bütün dünyaya tanıtanın yine Türkler olduğunu belirtmektedir (13). Dünyanın en eski halısı olarak bilinen V. Pazırık Kurganı'nda çıkarılan "Pazırık Halısı" MÖ. 3-2 yüzyıl olarak tarihlendirilmektedir. "Pazırık halısının Asya Hunlarına ait olduğu yönünde görüşler bu el sanatının bilinen ilk Türk devletlerine kadar uzandığının bir göstergesidir." (Deniz, "Anadolu Türk Halı Sanatının Kaynakları" 81). Bu el sanatı, çeşitli Türk devletlerinde farklı yerlerde ve dönemlerde karşımıza çıkabilmektedir.

VI. yüzyılda Göktürkler döneminde halı ve kumaş dokumacılığı oldukça yaygınlaşmış, Göktürklerin yıkılmasına sebep olan Uygur dönemi minyatürlerine de halı resimleri yansımıştır. Göktürk ve Uygur dönemi eserlerine dokumacılıkla ilgili herhangi bir söz varlığına rastlanmamıştır.

Dokumacılık ile ilgili ilk dil verilerini Türk dilinin bilinen ilk sözlüğü olan DLT'de görmek mümkündür. "kewiz" halı, kilim anlamında kullanılmaktadır (Ercilasun ve Akkoyunlu 707). Sözcüğün "kövüz" biçiminde kullanımı da mevcuttur. (Ercilasun ve Akkoyunlu 743). Ayrıca yünü kola dolamak anlamlarında kullanılan "tolga-, tolgan-" fiilleri, "arış, bazınc, çeçge, egrik" gibi diğer halıcılık terimlerinin kullanılması da 11. yüzyılda dokumacılıkla ilgili bir terminolojinin olduğunu göstermesi bakımından önemlidir (Ercilasun ve Akkoyunlu 890).

Türklerin çok erken dönemlerde uğraştığı halı sanatı Türklerle birlikte gittikleri bölgelere de yayılmaya başlamıştır. Özellikle Osmanlı'nın son dönemlerinde Konya, Kayseri, Kırşehir, Niğde, Aksaray gibi şehirler önemli halıcılık merkezleri hâline gelmiştir. Bu şehirler içerisinde kendine özgü renk ve desenleriyle Kırşehir yöresi önemli bir yere sahiptir.

Önemli bir dokumacılık merkezi olan Kırşehir yöresi halılarının ulaşılabilen en eski örnekleri 17. yüzyıl ile tarihlendirilmektedir. 19. yüzyılda dokumacılık Kırşehir'de en gelişmiş sanayi koludur. Yöre halkı özellikle halı ve seccade dokumalarında uzmanlaşmıştır. Büyük atölyelerin yanında evlerde de el tezgâhlarında dokuma yapılmaktadır. Bu tezgâhlarda ve atölyelerde; acem halılarına benzeyen halılar, oda döşemeleri, pencere ve kapı perdeleri, kanepeler, sandalye ve yastık yüzleri, çeşitli boylarda çuvallar ve heybeler dokunmaktadır. Bu dokumalarda büyük ölçüde yün olmak üzere tiftik de kullanılmıştır. "Dokumacılığın Kırşehir ekonomisinde önemli bir yeri olmasından dolayı bu sanayi dalının üretim gelirlerinin daha düzenli yürütülmesi için mensucat komisyonu kurulmuştur" (Mıstanlıoğlu 33-159). Yöresel motiflerin ve renklerin yer aldığı dokumalar, sadece Kırşehir

yöresinde kalmamış Anadolu'nun diğer bölgelerine de çeyizlik olarak gönderilmiştir.

Evdeki ihtiyaçların giderilmesi yanında ev ekonomisine destek olmak amacıyla da yörede dokumacılık yapılmıştır. Günümüzdeki gibi ulaşım imkânlarının yaygın olmaması, yöre ikliminin küçükbaş hayvanların yetişmesine uygun olması, dokumaların çeyizlerde önem taşıması, sanayileşmenin olmadığı yörede dokumacılığın bir gelir kapısı olması Kırşehir yöresinde dokumacılığın gelişmesine katkı sağlamıştır. Dokumacılık gelişirken bu alanda kullanılan malzemeler, renkler, motifler vb. diğer unsurlar ile ilgili terminoloji de gelişmiş bu alanda hatırı sayılır bir söz varlığı oluşmuştur. Bu çalışmada Kırşehir yöresine ait dokumacılık sanatında terim olarak kullanılan isimler üzerinde durulmuştur. Makalenin niceliğini artırması ve yayınlanma aşamasında karşılaşılan problemler nedeniyle fiiller konusuna bu çalışmada yer verilmemiştir.

Araştırma Sahası

Araştırma sahası olarak 18. ve 19. yüzyılda önemli bir dokumacılık merkezi olan Kırşehir yöresi seçilmiştir. Kırşehir dokumaları ile ilgili özellikle güzel sanatlar alanında yapılmış kitap, makale ve lisansüstü tezler mevcuttur. Çalışma kapsamında incelenen bu çalışmalardan bazılarında yöre ile ilgili terminolojiye yer verilmiş, bazılarında ise genel dokumacılık terimlerinden faydalanılmıştır. Yöresel terminolojinin en yoğun biçimde kullanıldığı çalışma, Sema Etikan, Filiz N. Ölmez, Hande Kılıçaslan ve Cenk Şahin tarafından hazırlanan *Kırşehir El Sanatları* kitabıdır. Bu eserde yöreden derlenen dokuma ürünler görselleri ile verilmiştir. Eserin sözlük ve indeks bölümünün olmaması özellikle dil bilimcilerin aradıkları veriye ulaşmalarına mani bir durum doğurmaktadır. Aynı araştırmacı yazarların *Kırşehir El Sanatları* eserinin halıcılık ile ilgili bölümü birtakım düzenlemelerden geçirilerek Ayten Soysaldı editörlüğünde hazırlanan *Cumhuriyet Dönemi Türk Halıcılığı Kitabı* adlı üç ciltlik çalışmada “Kırşehir Halıları” adı ile kitap bölümü olarak çıkarılmıştır. Kırşehir yöresi halıları ile ilgili diğer bir çalışma Pelin Vahapoğlu'nun *Kırşehir İli El Dokuması Halılarında Teknik, Desen ve Kompozisyon Özelliklerinin İncelenmesi* başlıklı yüksek lisans tezidir. Bu çalışmada, Kırşehir müzesinde bulunan halılar ve Kırşehir yöresinden saha araştırması yoluyla tespit edilen halılar teknik, desen ve kompozisyon özelliklerine göre değerlendirilmiştir. Zehra Pala tarafından hazırlanan *Konya Etnografya Müzesi ve Mevlana Müzesi'nde Bulunan Kırşehir Halıları* adlı yüksek lisans tezinde; Konya Etnografya ve Mevlana Müzelerinde bulunan ve Kırşehir yöresine ait 50 el dokuması halı, hammadde, renk, boyut vb. yönleri ile incelenmiştir. Benzer bir çalışma da Çiğdem Karaçay tarafından *Ankara Etnografya Müzesi'ndeki Kırşehir Ha-*

lıları için hazırlanmıştır. Bu çalışmada Kırşehir yöresine ait 36 seccade halısı çeşitli yönleri ile incelenmiştir. Müzelerdeki eserler üzerinden yapılan bu iki çalışmada saha çalışması olmadığı için genel halıcılık terimleri kullanılmıştır. Bahadır Öztürk ve Gonca Karavar tarafından yazılan “Özel Bir Koleksiyonda Bulunan Kırşehir ve Mucur Halıları” adlı makalede Orhan Özer koleksiyonunda bulunan Kırşehir ve Mucur yöresine ait 7 halının fotoğraflarına yer verilerek mevcut durumları hakkında bilgi verilmiştir. Kırşehir yöresi dokumacılık terimleri ile ilgili doğrudan yapılmış tek çalışma Bekir Deniz’e aittir. Deniz’in “Kırşehir ve Mucur Halılarının Sözlüğü-1” adlı makalesinde yöreye ait 77 halıcılık terimine yer vermiştir. Terimler ek kök olarak ayrılmış, sözcüklerin kökenleri konusunda değerlendirme yapılmıştır. Ahmet Günşen’in hazırlanmış olduğu *Kırşehir ve Yöresi Ağzları Sözlüğü* adlı çalışmada ise dokumacılık ile ilgili 16 sözcük yer almaktadır. Günşen’in bu çalışmasında *Derleme Sözlüğü*’nde yer alan Kırşehir yöresine ait sözcükler de yer almaktadır. Serpil Soydan tarafından hazırlanan “Derleme Sözlüğü’nde Dokumacılıkla İlgili Söz Varlığı” adlı makalede *Derleme Sözlüğü*’nde geçen dokumacılıkla ilgili 114 söz varlığına yer verilmiştir. Bu çalışmada yer alan söz varlığı, Kırşehir yöresinde rastlamadığımız kumaş ve pamuk dokumalarını da içermektedir. Mustafa Karataş’ın hazırladığı *Türk Dilinde Yanış(Motif) Adları -Anadolu Sahası-* adlı kitapta Kırşehir yöresi olarak kayıtlı 59 yanış adı yer almaktadır. Bunların dışında çeşitli makale ve bildiriler bulunsa da bunlar daha çok güzel sanatlar alanına yönelik olup yöresel dil verilerini içermemektedir.

Malzeme ve Yöntem

Çalışmada Kırşehir yöresi ile ilgili dokumacılık terimlerine yer verilmiştir. Terimlerin büyük bir bölümüne güzel sanatlar alanındaki kitapların, tezlerin ve makalelerin taranması ile ulaşılmıştır. Ayrıca Kırşehir yöresi ile ilgili sözlük çalışmaları ve halk bilimi sahasında yapılan tezler de taranmıştır. Daha önce çeşitli vesilelerle halıcılıkla uğraşmış olan yöre halkından kişilerle derleme yapılarak da söz varlığı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Dokumacılıkla ilgili doğrudan bir sözlük çalışmasının bulunmaması sebebiyle sözcükler, anlamı geçtiği metinden veya verilen görselden yola çıkarak anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Taradığımız bazı eserlerde terimin geçmesine rağmen ne olduğu tam olarak açıklanmamışsa veya dokuma ile ilgili herhangi bir görsele yer verilmemişse bu sözcüklerin kaybolmaması açıklama kısmına (?) konulmuş, sözcüğün derlendiği kaynağa yer verilmiştir. Dokumacılıkla ilgili olarak ulaştığımız terimler *Derleme Sözlüğü* (DS), *Tarama Sözlüğü* (TS) ve *Güncel Türkçe Sözlük* (GTS) ile karşılaştırılarak sözcüğün yazılı eserlerde ve ağızlardaki durumu kontrol edilmeye çalışılmıştır. Sözcük, bu sözlüklerden herhangi birinde mevcut ise eser kısaltması verildikten sonra (+) işareti konulmuş, mevcut değilse

(-) işaretiyle gösterilmiştir. Bu işaretlemeler yapılırken sözcüğün dokumacılık terimi olup olmaması esas alınmıştır. Dokumacılık terimi olarak verilmemişse veya verdiğimiz anlamın dışında verilmişse, anlamı içermediği için (-) ile gösterilmiştir. Bu sözlüklerde yoksa sadece açıklaması ve sözcüğe ulaşılan kaynağa yer verilmiştir. Yazılı kaynaklardan ulaştığımız dokumacılık terimlerinde ağız özelliklerini belirleyen transkripsiyon işaretlerinin olmaması sebebiyle bu alanla ilgili söz varlığı verilirken herhangi bir transkripsiyon işaretine yer verilmemiştir. Metinde tutarlılık olması amacıyla derlediğimiz metinlerde de transkripsiyon işaretlerine yer verilmemiştir. Ulaşabildiğimiz terimler, Güncel Türkçe Sözlük'ten kontrol edilerek, sözcüğün kökeni verilmiştir. Böylece bu alandaki söz varlığının ne kadarının Türkçe olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Ekler konusunda herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır.

Amaç

Teknolojinin gelişmesine bağlı olarak hazır ürünler hayatımızın birçok alanına girmiştir. Bu alanlardan biri de dokumacılıktır. Fabrika halılarının hızla yaygınlaşması, alternatif zemin kaplama ürünlerinin çoğalması, dokumacılık sanatını bitme noktasına getirmiştir. Dokuma sanatı ile birlikte bu alandaki terminolojiyi yansıtan söz varlığı da yok olmaktadır. Bu çalışmada dokumacılıkla birlikte yok olmaya yüz tutmuş olan Kırşehir yöresinde kullanılan dokumacılık terimleri kayıt altına alınmaya çalışılmıştır. Bu çalışma ile halk dilinde yaşayan fakat sözlüklere yeterince yansımayan Türk dilinin dokumacılık alanındaki söz varlığının kayıt altına alınması hedeflenmiştir.

Yörede kullanılan dokumacılıkla ilgili isim unsurları, terimin kullanım alanı göze önünde bulundurularak herhangi bir çalışmaya bağlı kalmaksızın yedi başlık altında sınıflandırılmıştır. Yörede kullanılan dokumacılık terimleri ve anlamları şu şekildedir:

1. Renk, Motif, Desen ve Teknik Özelliklere Bağlı Olarak Ortaya Çıkmış İsimler: Kırşehir yöresi dokumalarında bölgelerin kendilerine has renk ve motif özellikleri vardır. Toplarda, kenar sularında ve dokumanın diğer bölümlerinde görülen motiflerdeki özellikler dokumanın ait olduğu bölge hakkında fikir verir. Yörede kullanılan renk, desen, motif ve teknik özelliklere bağlı olarak ortaya çıkmış ve dokumacılık terminolojisine yansıyan 33 adlandırmaya rastlanmıştır. Bu adlandırmaların hiçbiri *Tarama Sözlüğü* ve *Güncel Türkçe Sözlük*'te yer almamaktadır. *Derleme Sözlüğü*'nde 2 sözcük verilen anlamlara yakın anlamıyla yer alırken 31 sözcüğün kaydı yoktur. Bu konuyla ilgili terimler ve anlamları şöyledir:

atma kilim (T.+Far.): Farklı renklerde ince çubuklar şeklinde dokunan kilim, çubuk kilim DS (-), TS (-), GTS (-).

ayaklı yastık (T.+T.): Kısa kenarlarında ayak adı verilen motifler bulunan yastık DS (-), TS (-) GTS (-).

bayrak kilimi (T.+Far.): Üç veya dört göbekten oluşan kilim, kafa kilimi DS (-), TS (-), GTS (-).

beşik bürgüsü (T.+T.): Duvara asılmak için kullanılan filikli dokuma (Etikan vd. 26). DS (-), TS (-), GTS (-).

boz kilim (T.+Far.): Tahtalı kilim olarak da bilinen, renklerin şeritler şeklinde sıralanması ile dokunan kilim (Etikan vd. 24). DS (-), TS (-), GTS (-).

çalma kilim/çalgi kilim (T.+Far.): Düz kilim tekniği ile dokunmuş üzeri nakışlı kilim (Etikan vd. 25). DS (-), TS (-), GTS (-).

çaput kilim (T. Far.): Eski kıyafetlerden ince şeritler kesilerek uzun çubuklar şeklinde dokunan kilim DS (-), TS (-), GTS (-).

çubuklu kilim (T.+Far.): İnce şerit çubuklar şeklinde dokunan kilim DS (-), TS (-), GTS (-).

Dalakçı kilimi (T.+Far.): Dalakçı köyünde dokunan kendine has motifleri olan kilim DS (-), TS (-), GTS (-).

elmalı halı (T.+T.): Geniş kenar sularında elma motifi bulunan halı (Etikan vd. 55). DS (-), TS (-), GTS (-).

gedirge kilim (T.+Far.): Uzun kenarlarında “el, parmak” gibi çeşitli motiflerin iç içe geçmesi ile dokunmuş ortası toplu kilim çeşidi (Etikan vd. 25). DS (-), TS (-), GTS (-).

Hacı Ayşe Kilimi (Ar. +Ar. +Far.): Yolluk biçiminde dokunmuş, birçok toptan oluşan nakışlı kilim (Etikan vd. 24). DS (-), TS (-), GTS (-).

kafa kilimi (Ar. +Far.): Üç veya dört toptan oluşan kilim, bayrak kilimi DS (-), TS (-), GTS (-).

kımalı kilim (Ar.+Far.): Sarı kilim olarak da bilinen özellikle sarı ve turuncu renklerin ağırlıkta olduğu kilim türü (Etikan vd. 24). DS (-), TS (-), GTS (-).

Kındam yastığı (T.+ T.): Çiçek desenlerinin yaygın olduğu, genellikle kaneviçe topunun adı verilen top örneğinin kullanıldığı yastıklar DS (-), TS (-), GTS (-).

ip dokuma (T.+T.): Kilim dokuma, halı dışındaki dokuma (Etikan vd. 41) DS (-), TS (-), GTS (-).

Mucur yastığı (T.+T.): Ortada top, topun etrafında pençe motiflerinin bulunduğu yastık deseni DS (-), TS (-), GTS (-).

öriye kilim (? +Far.): Üzeri nakışlı kilim (Etikan vd. 25) DS (-), TS (-), GTS (-).

pala kilim (İt.+Far.): İki tahtalı kilimin birleştirilmesi ile oluşturulmuş, yer yaygısı olarak kullanılan geniş kilim. (Etikan vd. 24) DS'de “pala” sözcüğü “beyaz yünden dokunan kilim ve bez parçalarından dokunan adi kilim, yaygı” anlamlarıyla kayıtlıdır. TS (-), GTS (-).

pençeli yastık (Far.+T.): Kenarlarında pençe motifi bulunan yastık DS (-), TS (-), GTS (-).

sarı kilim (T.+Far.): Sarı ve turuncu renklerin ağırlıklı olduğu kilim, kınalı kilim. DS (-), TS (-), GTS (-).

sandıklı kilim (Ar.+ Far.): İri ve büyük toplardan oluşan etrafında birçok motif olan kilim. (Etikan vd. 104) Derleme Sözlüğü'nde “sandık” kelimesi bir halıcılık terimi olarak geçmektedir DS (+), TS (-), GTS (-).

seleser kilimi (Ar.+ Far.): Seleser motifi olarak bilinen motiflerden oluşan kilim türü (Etikan vd. 2020:109) DS (-), TS (-), GTS (-).

sinekli halı (T.+T.): İçinde sinek motifi bulunan halı (Etikan vd. 57). DS (-), TS (-) GTS (-).

sulu kilim (T.+Far.): Tahtalı kilim adı verilen kilimlerdeki tahtalar arasına su motiflerinden herhangi birinin gidilmesi ile dokunan kilim (Etikan vd. 119).) Derleme Sözlüğü'nde “su” sözcüğü bir halıcılık terimi olarak yer almaktadır (DS, C10: 3686), TS(-), GTS (-).

şaklı kilim (Ar.+T. ek.+Far.): İki parça şeklinde dokunup ortadan dikilerek birleştirilen kilim DS (-), TS (-), GTS (-).

tahta (Far.): Düz kilim dokumalarında belirli bir aradan sonra diğerlerinden daha geniş dokunan ara şerit. DS'de “tahta” sözcüğü “Kumaşlardaki kalın, yol yol çizgiler” olarak kayıtlıdır. (DS, C10: 3803), TS (-), GTS (-).

tahtalı kilim (Far.+T. ek +Far.): Sıra şeritler hâlinde dokunan motifsiz kilim (Etikan vd. 2020:24). DS (-), TS (-), GTS (-).

tilifli (T.): Motiflerin etrafında siyah çerçeve bulunan halı (Etikan vd. 2020: 46). DS (-), TS (-), GTS (-).

tilifsiz (T.): Mofilerin etrafında siyah çerçeve bulunmayan halı (Etikan vd. 2020: 46). DS (-), TS (-), GTS (-).

tülek (T.): Tiftik keçisinin tüyünden yapılan tüylü bir dokuma türü. DS (-), TS (-), GTS (-).

toplu kilim (T.+Far.): İçerisinde top motiflerinin olduğu kilim. “Top” sözcüğü kilim ortalarına yapılan süslü desenler olarak DS'de yer almaktadır. (DS C10: 3961) TS(-), GTS (-).

yanlama (T.): İki sedir arasına serilmek için kullanılan, dar olması sebebiyle duvar kilimi ve sedir örtüsü olarak da kullanılabilen uzun, dar kilim. (Etikan vd. 111) DS (+), TS (-), GTS (-).

2. Dokumacılıkta Kullanılan Alet, İp ve Araç Gereçlerle İlgili İsimler: Dokuma sanatında “ısdar” adı verilen tezgâh kurulurken birçok araç gereçten faydalanılmaktadır. Aletlerin ve iplerin yerlerine ve fonksiyonlarına göre birbirinden farklı isimleri vardır. Bu bağlamda Kırşehir yöresinden dokumacılık terimi olmuş 34 söz varlığı tespit edilmiştir. Burada verilen anlamlarıyla 12 sözcük DS’de, 2 sözcük TS’de, 5 sözcük GTS’de kayıtlıdır. Bu sözcüklerin anlamları şu şekildedir:

alt mazı (T.+ Far.): İstarın alt kısmında bulunan, ıstarın çözüldüğü, üst mazının karşısındaki büyük ağaç. DS (+), TS (-),GTS (-).

argaç (T.): Her sıra bittikten sonra düğümleri sıkıştırmaya yarayan ara ipi, atkı ipi (Özbağ ks.) 2. Halının giriş bölümündeki kilimsi kısım, topraklı DS (+), TS (-),GTS (-).

atkı ipi (T.+T.): İlmeklerin yerinden kıpırdamaması için araya geçilen ip, argaç, ara geçgisi DS (-), TS (-), GTS (-).

baş ağacı (T.+T.): İstarın üst kısmındaki geniş ağaç, üst mazı (Etikan vd. 1069) DS (-), TS (-), GTS (-).

cımbar (T. cımbar): Dokuma tezgâhındaki kilimi gergin tutmak amacıyla kullanılan, iki ucunda dişleri bulunan, farklı kilim boylarına göre ayarlanabilen demir çubuk. DS (+) , TS (-), GTS (+).

çıkırık (T.): Yünün ip hâline getirilmesine yarayan, bir kasnağa bağlı olarak dönen iplik yapma aleti. (Çetin, 08.10.2020) DS (+), TS (-), GTS (+).

çözüğü ipi (T.+ T.): Halıyı ıstara geçirmek için kullanılan ip, arış DS (-), TS (-),GTS (-).

dıdılı tarağı (T.+T.): Kemikten yapılan saç taraklarına benzeyen, kırkımdan önce ilmekleri düzelten tarak (Köksal, 01.05.2021). DS (-), TS (-), GTS (-).

didir (T.): Düz dokumalarda ipleri sıkıştırmak için kullanılan iki dişli, çatala benzeyen bir alet. Dişkir, çatal. (Etikan vd. 29) DS (-), TS (-).

döşek ağacı (T.+T.): Alt mazı, sargı mazısı (Etikan vd. 1069) DS (-), TS (-),GTS (-).

gelep (T.): Boyaya hazır hâle getirilmiş ip çilesi. DS (+), TS (-), GTS (+).

gömme ısdar (T.+ Rum.): Halı ve kilim vb. dokumalarda bir ucu uçları yere gömülen diğer ucu tavadaki hezenlere tutturulan tezgâh (Etikan vd. 28). “Istar” sözcüğü DS’de tek olarak yer almaktadır. Sözcüğün tamlamalı şekli sözlükte kayıtlı değildir. DS (-), TS (-), GTS (-).

halı bıçağı (T.+T.): Dokumaya atılan ilme ipini kesmek için kullanılan kısa uçlu, keskin, küçük bıçak DS (-), TS (-), GTS (-).

ısdar direği (Rum.+ T.): İstarı taşıyan, dört direktten oluşan tezgâh DS (-), TS (-), GTS (-).

ısdar tarağı (Rum.+ T.): Istartaki ara ipini ve ilmekleri oturtmaya yarayan tarak, kirkir DS (-), TS (-), GTS (-).

iğ (T.): Yün eğirmeye yarayan alet. DLT’de yığ, yik, ik şeklinde geçmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu 974) DS (+), TS (+), GTS (-).

ilme bıçağı (T.+T.): İlme atıldıktan sonra ipliği kesmeye yarayan bıçak DS (-), TS (-), GTS (-).

ip ağacı (T.+ T.): Yörede kilim dokuma tezgâhına verilen isim (Etikan vd. 41) DS (-), TS (-), GTS (-).

kancık şakı (T- Ar.): Kirmenin ortası açık olan, diğer şakın içine girdiği parça DS (-), TS (-).

kirmen (T.): Yün eğirme aleti DS (+), TS (+), GTS (+).

kücü (T.): Çözümlü ipliklerinin önde ve arkada olanlarını belirlemek için yapılan bağlama işlemi, gücü. (Etikan vd. 40) DS (+), TS (-), GTS (+). DLT’de “küzüg” olarak sözcük kayıtlıdır (Ercilasun ve Akkoyunlu 759).

kücü ağacı (T.+T.): Kücü ipinin geçirildiği, tezgâhın ortasında yer alan kalın ağaç DS (-), TS (-), GTS (-).

kücü ipi (T.): Dokuma ipine göre daha kalın olan, çözgü iplerinin önde ve arkada olanlarını belirlemeye yarayan ip DS (-), TS (-), GTS (-).

sargı mazısı (T.+Far.): Halı tezgâhının altta kalan bölümü, alt mazı (Etikan vd.1069) DS (-), TS (-).

seyyar direk (Arp.+ T.): İstenilen yere götürülebilen, yere sabitlenmeyen halı tezgâhı (Köksal, 01.05.2021). DS (-), TS (-), GTS (-).

süvük (T.): Istar tarağı, kirkir (Etikan vd. 29) DS (-), TS (-), GTS (-).

süymeç (T.): Çıkırıkta veya kirmende ip yapılmak üzere hazırlanmış yün (Köşker) DS (+), TS (-).

öreke (Rum.): Uzun bir sapı olan, alt tarafı topaca benzeyen yün eğirme aleti DS (+), TS (+), GTS (+).

menik (T.): Kilim ve halı dokumalarında arada geçilen atkı ipi (Etikan vd. 44) DS (-), TS (-), GTS (-).

tilif (T.): Kırşehir halılarında motifin etrafında bulunan siyah çerçeve (Etikan vd. 46) DS (-), TS (-), GTS (-).

varangelen (T.): Küçük ağacının üzerinde bulunan, ters ve düz ara geçgilerinde kullanılan kürek sapı kalınlığında bir ağaç, gelenvaran, vargel. DS (+), TS (-), GTS (-).

vargel (T.): Bkz. varangelen. DS (+), TS (-), GTS (-).

yan ağacı (T.+T.): Istar direğinin kenarlarında bulunan direkler. DS (-), TS (-), GTS (-).

üst mazı (T.+ Far.): Istarın üst kısmında bulunan, ıstarın çözüldüğü büyük ağaç. DS (-), TS (-), GTS (-).

3. Dokumalarda Kullanılan Yanış (Motif) Adları İle İlgili İsimler: Kırşehir yöresi dokumaları, kullanılan yanışlar (motifler) bakımından oldukça zengindir. Bu yanışlarda sadece yöreye has adlandırmalar olduğu gibi Türkiye'nin birçok bölgesinde kullanılan genel motif adları da göze çarpmaktadır. Derleme ve taramalar sonucunda yöreden 108 farklı yanış (motif) adı tespit edilmiştir. Bu yanış adlarının 3 tanesi DS'de 2 tanesi de GTS'de kayıtlıdır. Yanış adlarının hiçbiri TS'de yer almamaktadır.

akrep: Koruyuculuğu sembolize eden özellikle geniş kenar sularında kullanılan "Y" sesi gibi kenar çıkıntıları olan bir halı motifi (Vahapoğlu 312) DS (-), TS (-), GTS (-).

arapeli (Ar.+T.): Halıların sandık kullanılan zikzak şeklinde bir motifinin aralarına sırt sırta duran iki kuş gibi görünen bir halı motifi (Vahapoğlu 303). DS (-), TS (-), GTS (-).

aslan (T.): Heybe dokumalarında görülen aslan figüründen oluşan motif (Karataş 228). DS (-), TS (-), GTS (-).

ayak (T.): Kadeh şeklinde bir bardağa benzeyen dokuma motifi DS (-), TS (-), GTS (-).

aşık (T.): Aşık kemiğine benzeyen bir dokuma motifi (Karataş 229) DS (-), TS (-), GTS (-).

ayna: Özellikle Türk ocağı toplarının merkezinde bulunan aynaya benzeyen kenarları çiçekli halı motifi (Vahapoğlu 304) DS (-), TS (-), GTS (-).

bağbaşı (havabaşı, ocakbaşı)(T.): Çiçekli bir eve benzeyen halı motifi (Karataş 232) DS (-), TS (-), GTS (-).

bahçe: Mihraplı halılarda mihrap içerisinde kullanılan ev ve ağaçlardan oluşan bir bahçeye benzeyen bir halı motifi (Vahapoğlu 309) DS (-), TS (-), GTS (-).

balık (T.): (?) (Karataş, 233) DS (-), TS (-) GTS (-).

başlıçtık (T.+T.): Bir kilim motifi (Etikan vd. 26) DS (-), TS (-),GTS (-).

bayrak (el, pençe) (T.): İnsan eline benzeyen farklı sayıda parmakları olan bir dokuma motifi (Karataş 235) DS (-), TS (-),GTS (-).

beşikayağı (T.+T.): (?) (Karataş 237) DS (-), TS (-), GTS (-).

beşsu (beşin suyu) (T.+T.): Sutaşına benzeyen kilim motifi (Etikan vd.119). DS (-), TS (-), GTS (-).

biçkır (T.): Zikzak biçiminde giden genellikle ince sularda kullanılan bir motif. (Etikan vd. 65) DS (-), TS (-), GTS (-).

biçkırılısu (T.+T.): Biçkır adı verilen çoraplarda da kullanılan zikzaklar şeklinde ilerleyen bir kenar suyu (Seyfeli, 20.05.2021) DS (-), TS (-), GTS (-).

bütünelma (T.+T.): Altıgen şeklinde çiçekli bir motif (Etikan vd. 65) DS (-), TS (-), GTS (-).

camızalını (Ar.+T.): Genellikle toplarda kullanılan bir motif (Etikan vd. 134) DS (-), TS (-), GTS (-).

canavarayağı (Far.+T.): Kıvrım adı da verilen halı ve kilimlerde kullanılan bir motif (Etikan vd. 143). DS (-), TS (-),GTS (-).

cüçüklüsü (T.+T.): Halı ve yastık dokumalarında kenar sularında kullanılan motif (Köksal, 01.05.2021). DS (-), TS (-), GTS (-).

çatalçılık (T.+T.): Çıtlık motifinin iki ucunda dışa çıkıntılı biçimde olan şekli (Özdemir, 29.04.2020). DS (-), TS (-), GTS (-).

çatıkkaş (topaklı su) (T.+T.): Kenarsuyu olarak kullanılan bir motif adı (Etikan vd. 2020: 71) DS (-), TS (-), GTS (-).

çatma (T.): (?) (Karataş 251) DS (-), TS (-), GTS (-).

çengel (Far.): “S” şeklinde çengele benzeyen, tazı kuyruğu da denilen bir motif. DS (-), TS (-), GTS (-).

çingirdaklı oy (saçaklı oy, saç bağı) (T.+T.): Kelebek şeklinde birleşmiş iki üçgenden oluşan, dışa bakan kenarlarında çingirak gibi sarkan küçük motiflerin yer aldığı kilim motifi (Etikan vd. 114) DS (-), TS (-), GTS (-).

çitlik (T.): İlbaharda yeşeren çitlik bitkisine benzeyen bir kilim motifi (Etikan vd. 26) DS (-), TS (-), GTS (-).

çorapsuyu (solakkıvrım, kaynak) (Far. +T.): Uçlarında birbirine ters dönmüş zikzaklar şeklinde ilerleyen bir su motifi (Etikan vd. 137) DS (-), TS (-), GTS (-).

çöreklisu (T.+T.): Çiçek ve küçük top örnekleri ile oluşturulmuş geniş kenar suyu DS (-), TS (-), GTS (-).

dallhelma (T.+T.): Yarım elma motifinin elma çiçekleri ile birleştirilmesi ile oluşturulmuş bir kenar suyu motifi (Etikan vd. 75). DS (-), TS (-), GTS (-).

darsu (T.+T.): Eni çok geniş olmayan kenar suyu (Etikan vd. 56) DS (-), TS (-), GTS (-).

deve (T.+T.): Parallelenkenara benzeyen, uçlarında küçük çıkıntıları olan bir motif. (Etikan vd.106) DS (-), TS (-), GTS (-).

devetabanı (T.+T.): Ortada birleşmiş sekiz taneli, dört kiraz sapına benzeyen bir motif DS (-), TS (-), GTS (-).

dökme (T.): Yan dönmüş şimşek işaretine benzeyen bir kilim motifi (Etikan vd. 125) DS (-), TS (-), GTS (-).

elmaçiçeği (T.+T.): Özellikle kenar sularında kullanılan, yarım elma, bütün elma biçiminde şekilleri olan bir halı motifi (Karataş 276) DS (-), TS (-), GTS (-).

ejder (Far.): Kırşehir halılarında özellikle sandık bölümünde kullanılan koruyucu özelliği olan, kahramanlık ve sağlığı sembolize eden bir halı motifi (Vahapoğlu 311) DS (-), TS (-), GTS (-).

Elibelinde (T.+T.): Kadını, doğurganlığı ve bereketi temsil eden, halı ve kilim dokumalarında görülen bir motif. (Vahapoğlu 300) DS (+), TS (-), GTS (+).

el (T.+T.): Halı dokumalarında kullanılan ağaç dallarına benzeyen motif (Etikan vd. 2020: 100) (Karataş 272) DS (-), TS (-), GTS (-).

elma: Çiçeğe benzeyen özellikle kenar sularında ve top içerisinde süsleme amacı ile kullanılan bir halı motifi (Köksal, 01.05.2021), DS (-), TS (-), GTS (-).

elmalı su (T.+T.): Süpürgeli su olarak da bilinen, çiçek desenli bir kenar suyu (Köksal, 01.05.2021). DS (-), TS (-), GTS (-).

ev (T.): Kenar sularında kullanılan bir dikdörtgen şeklinde bir yıldız benzeyen kilim motifi, sandık oyu, parmak, bıçkır (Etikan 26) DS (-), TS (-), GTS (-).

gavursuyu (Far.+T.): Farklı motiflerin bir arada görüldüğü, yapılması zor bir kenar suyu (Etikan vd. 78). DS (-), TS (-), GTS (-).

gelinağlatan (T.+T.): Kırşehir halılarında kullanılan çınar yaprağına benzeyen bir ters bir düz yerleştirilmiş bezeme (Deniz, Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yaygıları 181) (Seyfeli, 20.05.2021) DS (-), TS (-), GTS (-).

gerdanayağı (Far.+T.): İç içe geçmiş “v” harfine benzeyen kilim motifi (Etikan vd.109) DS (-), TS (-), GTS (-).

genişsu (T.+T.): Dokumalarda ince su adı verilen sudan sonra konulan, ortalama 15-20 cm genişliğinde kenar bordürü DS (-), TS (-), GTS (-).

göz (T.): Göze benzeyen, kötü gözden korunmayı sembolize eden, içten dışa farklı renklerle dokunan halı ve kilim motifi (Vahapoğlu 308). DS (+), TS (-), GTS (-).

gülöyu (Far.+T.): Kilim dokumalarında kullanılan çiçeğe benzeyen bir motif adı (Etikan vd. 106) DS (-), TS (-), GTS (-).

havvabaşı (bağbaşı) (Ar.+T.): Halı dokumalarında özellikle sandık bölümlerinde görülen çiçekler arasından çıkmış ev çatısına benzeyen bir motif (Vahapoğlu 304) DS (-), TS (-), GTS (-).

hançer (tarak) (Ar.): Halı dokumalarında kullanılan, kenarları tırtıklı bir motif adı (Etikan vd. 93) DS (-), TS (-), (GTS).

hatai: Katlı gülhatmi çiçeğine benzeyen bir halı motifi (Vahapoğlu 295). DS (-), TS (-), (GTS).

hayatağacı: Halıların sandık ve mihrap bölümlerinde kullanılan ağaca benzeyen bir motif (Vahapoğlu 306) DS (-), TS (-), GTS (-).

hünker (Far.): Özellikle Türkocağı toplarının kullanıldığı dokumalarda halının sandık kısmında bulunan bitkisel motif DS (-), TS (-), GTS (-).

itkulağı (kurtkulağı) (T.+T.): (?) (Karataş 228) DS (-), TS (-), GTS (-).

kargaburnu (T.+T.): (?) (Karataş 303) DS (-), TS (-), GTS (-).

kartal (pençe) (T.): Özellikle Mucur yöresi yastıklarında görülen çengelli bir halı, kilim motifi (Karataş 304) DS (-), TS (-), GTS (-).

kaşıksapı (T.+T.): Harmanda kullanılan yabaya benzeyen bir kilim motifi (Etikan vd.26) DS (-), TS (-), (GTS).

kanca (İt.): Mucur halılarında kullanılan, kancaya benzeyen bir motif (Etikan vd. 51) DS (-), TS (-), GTS (-).

kandil: Özellikle mihrap bölümlerinde görülen Tanrı'nın ışığını temsil ettiğine inanılan bir halı motifi (Vahapoğlu 301) DS (-), TS (-), GTS (-).

kandilli su (Ar.+T.ek +T.): Kandil motifi olan su (Karataş 300) DS (-), TS (-), GTS (-).

kanaviçe suyu (İt.+T.): Kanaviçe nakşına benzeyen bir kenar suyu (Etikan vd. 68) DS (-), TS (-), GTS (-).

kazankulpu (T.+T.): Ortada birleşen üçgenleri andıran uç kısımlarında dışa çengelleri olan bir kilim motifi (Etikan vd. 113) DS (-), TS (-), GTS (-).

karıboşatan (T.+T.): Zikzaklar arasında çeşitli çizgiler ve geometrik şekillerden oluşan, labirent şeklinde bir halı motifi DS (-), TS (-), GTS (-).

karnıyarık (T.+T.): Kelebeğe benzeyen ortadan çubuk şeklinde bir çizgi ile bölünen kilim motifi (Etikan vd. 113). DS (-), TS (-), GTS (-).

kavuşturma (T.): Üçgen üzerinden çıkmış tek bir kıvrım şeklinde olan kilim motifi (Etikan vd. 113) DS (-), TS (-), GTS (-).

kaynak (T.): Karşılıklı iki eli belinde motifinin birleşmesi ile oluşmuş bir motif (Etikan vd. 70). DS (-), TS (-), GTS (-).

keci (T.): (?) (Karataş 307) DS (-), TS (-), GTS (-).

kelebek: Uçan bir kelebeğe benzeyen halı motifi. (Vahapoğlu 312) DS (-), TS (-), GTS (-).

kilimin yelanı (Far.+T.): Kilim dokumalarının uzun kenarındaki kenar suyu (Etikan vd. 26) DS (-), TS (-).

kıvrım (T.): “Tek dallı oy” olarak da bilinen bir kilim motifi (Etikan vd. 106). DS (-), TS (-), GTS (-).

kurbağa (T.): Pençe motifinin iç kısmında yer alan, “tag” damgaya benzeyen bir motif adı DS (-), TS (-), GTS (-).

koçbaşı (ekber) (T.): Eli belinde motifine benzeyen bir dokuma motifi (Kş-3)(Karataş 271) DS (-), TS (-) GTS (+).

koçboynuzu (T.+T.): Halı ve kilim dokumalarında kullanılan bir motif (Etikan vd. 61) DS (-), TS (-), GTS (+).

koyun (T.): (?) (Karataş vd. 319) DS (-), TS (-), GTS (-).

kurbağa oyuşu (T.+T.): (?) (Karataş vd. 322) DS (-), TS (-), GTS (-).

kurt (ayak, tarak) (T.+T.): Ayaklı bardağa benzeyen bir dokuma motifi (Karataş vd. 323) DS (-), TS (-), GTS (-).

kurtağzı (T.+T.): Kilim dokumalarında kullanılan bir kum saatinin ortasından geçmiş boru anahtarına benzeyen motif, tavşantopuğu (Etikan vd. 26) (Karataş 363) DS (-), TS (-) GTS (-).

kuş (T.): Mutluluk, sevinç, haber ve özürlüğü sembolize eden farklı motiflerle bir arada kullanılabilen bir halı motifi (Vahapoğlu 310) DS (-), TS (-) GTS (-).

küveli: Sarkık küpeye benzeyen bir halı motifi (Deniz, “Kırşehir Halıları” 45) DS (-), TS (-) GTS (-).

lale (Far.): Özellikle Türk ocağı topunda kullanılan, geniş ve dar yapraklı şekillerde olabilen bir halı motifi. (Vahapoğlu 296) DS (-), TS (-) GTS (-).

leblebi (Far.): Topların kenarında, kenar sularında kullanılan misket büyüklüğünde motifler (Etikan vd. 72) DS (-), TS (-) GTS (-).

leblebili su (Far.+T.): Leblebi yanışlarının yer aldığı kenar suyu. DS (-), TS (-) GTS (-).

meşirep (maşraba)(Ar.): (?) (Karataş 333) DS (-), TS (-), GTS (-).

mezarlık (Ar.): (?) (Etikan vd. 53) DS (-), TS (-), GTS (-).

muallim suyu (Ar.): (?) (Seyfeli, 20.05.2021) DS (-), TS (-), GTS (-).

ok: Yay içerisinde gerilmiş oka benzeyen bir halı motifi (Vahapoğlu 315) DS (-), TS (-), GTS (-).

oy (T.): Bir kilim motifi DS (-), TS (-), GTS (-).

parmak (T.): Bahçe kenarlarına yapılan parmaklıklara benzeyen kenar suyu motifi (Etikan 26) DS (-), TS (-), GTS (-).

pençe (kartal) (Far.): İnsan eline benzeyen bir dokuma motifi (Karataş 242) DS (-), TS (-) GTS (-).

pıtrak (it izi) (T.): Pıtrak adı verilen dikene benzeyen halı ve kilimlerde kullanılan bir motif (Etikan vd. 49) DS (-), TS (-), GTS (-).

salkımsöğüt (T.+T.): Söğüt dallarına benzeyen, uçlarında küçük çiçekler bulunan bir halı motifi (Vahapoğlu 296)

sandık (Ar.): 1. Halılarda kenar suları bittikten sonra halının kısa kenarlarında yer alan, yaklaşık 20-25 cm yükseklikte olan dikdörtgen bölüm 2. Halıların göbek desenlerinde bulunan bir motif DS (+), TS (-) GTS (-).

servi ağacı (Far.+T.): Servi ağacına benzeyen halı motifi DS (-), TS (-) GTS (-).

sinek (T.): Birbirine yakın benekler şeklinde küçük motifler (Etikan vd. 57). DS (-), TS (-), GTS (-).

solakkıvrım (kaynak) (T.+T.): Uçlarında birbirine ters dönmüş zikzaklar şeklinde ilerleyen bir su motifi, çorap suyu (Etikan vd. 137) DS (-), TS (-), GTS (-).

solucan (çengel, tazıkuyruğu) (T.): Halı ve kilim dokumalarında çok sık görülen iki uçlu kanca şeklinde bir motif adı (Etikan vd.140) DS (-), TS (-), GTS (-).

sındıkulpu (T.+T.): (?) (Karataş 354) DS (-), TS (-) GTS (-).

süpürgeli su (T.+T.): Halı ve yastık kenarlarında görülen çiçekli su motifi, elmalı su DS (-), TS (-) GTS (-).

tavşantopuğu (kurtağzı) (T.+T.): Kilim dokumalarında kullanılan bir kum saatinin ortasından geçmiş boru anahtarına benzeyen motif adı (Etikan 26) (Karataş,2013: 363) DS (-), TS (-), GTS (-).

tazıkuyruğu (Far.+T.): Kanca şeklinde bir kilim motifi, çengel (Etikan vd. 109) DS (-), TS (-) GTS (-).

tame (kayma/kayme) (T.): Çubuklarla bölünmüş bir paralelkenara benzeyen kilim motifi (Etikan vd. 144) DS (-), TS (-), GTS (-).

tuğ (T.): Top motiflerinin uç kısımlarında bulunan taç biçimindeki motifler (Etikan vd. 76) DS (-), TS (-), GTS (-).

üzümsalkımı (T.+T.): (?) (Karataş 373) DS (-), TS (-), GTS (-).

yarımçörek (T.): Kilim, heybe gibi dokumalarda kullanılan bir motif adı (Etikan vd. 149) DS (-), TS (-) GTS (-).

yarımelma (T.+T.): Kenar sularında kullanılan bir motif adı (Özbağ ks.) DS (-), TS (-) GTS (-).

yarımev (parmak) (T.+T.): Sandık oyu, bıçkır, parmak adı da verilen kenarları tırtıklı bir kilim motifi DS (-), TS (-) GTS (-).

yarımkaşıkı (T.+T.): Kaşık sapı motifinin yarısından oluşan motif (Etikan vd. 128) DS (-), TS (-) GTS (-).

yarımkıvrım (T.+T.): Kıvrım motifinin yarısından oluşan motif (Etikan vd.128) DS (-), TS (-) GTS (-)

yarımtestere/taracık (T.+ Far.): Kenar sularında kullanılan, testereye benzeyen bir motif. DS (-), TS (-) GTS (-).

yıldız (T): Dokumaların hemen hemen hepsinde kullanılabilen yıldız benzeyen bir motif DS (-), TS (-), GTS (-).

zikzaklı su (Fr.+T.): Zikzaklar şeklinde dokunan kenar suyu (Etikan vd. 80) DS (-), TS (-) GTS (-).

4. Top ve Topla İlgili İsimler: Halı ve kilim dokumalarında dokumanın iç kısmında yer alan genellikle dairesel, altıgen şekilleri olan geniş göbek motifine top adı verilmektedir. Türk dünyasında genellikle “göl” adı ile bilinen bu bölüm yörede ilçelere göre farklılıklar göstermektedir. Kırşehir yöresinden top ve topla ilgili 15 terim tespit edilmiştir. Bu terimler DS, TS ve GTS’de kayıtlı değildir.

antike top (İt.): (?) (Seyfeli, 20.05.2021) DS (-), TS (-), GTS (-).

bıçkırılı top (T.+ T.): İçerisinde “bıçkır” adı verilen motiflerin bulunduğu top DS (-), TS (-), GTS (-).

boncuklu top (T.+ T.): İçerisinde bayram şekerine benzeyen küçük renkli motifler bulunduran top (Etikan vd. 133) DS (-), TS (-), GTS (-).

çingıldaklı top (T.+ T.): Kenarlarında çingirak şeklinde küçük motiflerin sarktığı top motifi (Köksal, 01.05.2021) DS (-), TS (-), GTS (-).

çaylaklı top (T.+T.): (?) (Seyfeli, 20.05.2021) DS (-), TS (-), GTS (-).

dilikli top (T.+T.): Kenarları parçalı olan top. (Etikan vd. 69) (Özbağ ks.) DS (-), TS (-), GTS (-).

dört toplu (T.+T.): İçerisinde dört tane top motifi bulunan halı ya da kilim DS (-), TS (-), GTS (-).

güllü top (Far.+T.): Göbek motiflerinde gül şekli bulunan top (Etikan vd. 47) DS (-), TS (-) GTS (-).

kaneviçe topu (İt.+ T.): Çiçek desenleri olan top (Etikan vd. 84) DS (-), TS (-), GTS (-).

Özbağ topu (T.+T.): Özbağ yöresi dokumalarında yaygın olarak kullanılan top motifi DS (-), TS (-), GTS (-).

müftü topu (Ar.+T.): Altıgen biçiminde içe kıvrımları olan ortada çeşitli çiçek motifleri bulunan halı topu (Etikan vd. 47) DS (-), TS (-), GTS (-).

toplu halı (T.+T.): Top motifleri bulunan halı DS (-), TS (-), GTS (-).

toplu kilim (T.+Far.): İçerisinde top “göbek”, Türk dünyasında “göl” adı verilen desenlerin olduğu kilim DS (-), TS (-), GTS (-).

Türkocağı topu (T.+T.): Tuğ motifi ile birlikte kullanılan kahverengi ve kırmızı renklerin ağırlıklı olarak kullanıldığı top motifi DS (-), TS (-), GTS (-).

ulaklı top (T.+T.): (?) (Etikan vd. 47) DS (-), TS (-) GTS (-).

üç toplu (T.+ T.): İçerisinde üç tane top motifi bulunan halı ya da kilim DS (-), TS (-), GTS (-).

5. Kullanım Amaçlarına Göre Dokumalara Verilen İsimler:

Evin muhtelif yerlerine serilmek üzere dokunan dokumaların boyu ve kullanım amacı birbirinden farklıdır. Kullanım amaçları doğrultusunda yöreden 21 dokumacılık terimi tespit edilmiştir. Bu terimlerden DS’de 3, GTS’de 4 tanesinin anlamını görmek mümkündür. Bu bölümde yer alan söz varlığı TS’de yer almamaktadır.

baş halı (T.+T.): Sedire örtmek için yolluk biçiminde dokunan, sedirin uzunluğuna göre üç dört toptan oluşan halı, sedir halısı, serendaz DS (-), TS (-), GTS (-).

duvar halısı (Far.+T.): Duvarı süslemek amacıyla dokunan, ölçüleri evin ve duvarın büyüklüğüne göre değişebilen dokuma halılar DS (-), TS (-), GTS (+).

ha:be(heybe)(Ar.): Genellikle azık taşımak amacıyla dokunan, kullanıldığı yere göre çeşitli boylarda dokunan iki gözlü dokuma DS (+), TS (-), GTS (+).

güllü yastık (Far.+T. ek+ T.): İçinde gül desenleri olan yastık DS (-), TS (-), GTS (-).

kadısüllü yastık (?+T.): Zili tekniği ile dokunan, genellikle siyah renklerin ağırlıklı olarak kullanıldığı yastık dokuması, kadımelek yastık (Etikan vd. 25) DS (-), TS (-), GTS (-).

kağnı çuvalı (T.+ Far.): Yörede “don çulu” olarak da bilinen tarladan çeşitli ürünlerin taşınmasında kullanılan bir dokuma (Etikan vd. 25). DS (-), TS (-), GTS (-).

karyola halısı (İt.+ T.): Oda halısı olarak da bilinen odanın büyüklüğüne göre farklı ölçülerde dokunan halı DS (-), TS (-) GTS (-).

kayme yastık (Ar.): Sumak tekniği kullanılarak dokunan bir tür yastık (Etikan vd. 25) DS (-), TS (-) GTS (-).

kelle halısı (T.+T.): 4 ile 6 metrekare arasında değişen halı (Özdemir, 29.04.2020). DS (-), TS (-), GTS (-).

makat yastık (Ar. +T.): Berdilenmiş, içi doldurulmuş yastık DS (-), TS (-), GTS (-).

minder (Ar.): Oturma amacıyla dokunan dokuma DS (+), TS (-), GTS (+).

namazlık halısı (Far.+T. ek): Yaklaşık iki metre uzunluğunda olan, büyük halıların yetmediği yerleri dolduran halı DS (-), TS (-), GTS (-).

orta halısı (T.+T.): Yere serilen büyük halı (Etikan vd. 71) DS (-), TS (-), GTS (-).

öriye çuval (?+ Far.): Üzeri çeşitli motiflerle süslü olarak dokunmuş çuval (Etikan vd. 26) DS (+), TS (-), GTS (-).

sedir halısı (Ar.): Sedire serilmek için dokunan, eni dar yolluk biçimindeki halı DS (-), TS (-) GTS (-).

taban halısı (T.+T.): Büyük boylarda dokunan, büyük odalara serilen halı (Özdemir, 29.04.2020). DS (-), TS (-), GTS (+).

yastık (T.): Sedirlerde veya yerde duvara gelen kısımlara konulan, yaslanmak amacıyla kullanılan dokuma DS (-), TS (-), GTS (-).

yolluk (T.): Sedire sermek amacıyla dokunan dar halı DS (+), TS (-), GTS (+).

yük çalpısı (T.+T.): Yüklük örtüsü, yük çapı (Etikan vd. 23) DS (-), TS (-), GTS (-).

yük çapı(T.+T.): Bkz. Yük çalpısı (Etikan vd. 23) DS (-), TS (-), GTS (-).

yük çapışı: Yüklüğün üzerine örtmek amacıyla dokunan kilim, yük çalpısı, yük çapı, yüklük (Etikan vd. 130) DS (-), TS (-), GTS (-).

6. Dokumada Kullanılan Renkler ve Renklerin Hazırlanması ile İlgili İsimler: Kırşehir yöresi dokumalarında 1950'li yıllara kadar daha çok kök boyalar kullanılmıştır. Bu tarihten sonra özellikle hazır iplerin kullanılması, yapay boyaların kullanılması renkler ve boyama ile ilgili terminolojinin de değişmesine sebep olmuştur. Yörede yetişen madımalak cacığı, yarpız nanesi, asma yaprağı, sütleğen, ceviz vb. bitkiler özellikle kök boya yapımında yaygın olarak kullanılan bitkiler olmuşlardır. Renklerle ilgili olarak yöreden 16 terim tespit edilmiştir. Bunlardan sadece iki renk adı GTS'de kayıtlıdır. DS ve TS'de bu bölümdeki söz varlığı mevcut değildir.

ala (T.): Koyu tonlardaki renkler (Etikan vd. 36) DS (-), TS (-), GTS (+).

akçalı (T.): Açık renklerin yoğun olarak olduğu dokuma. DS (-), TS (-), GTS (-).

boyak (T.): Yün ipleri renklendirmeye yarayan boya (Etikan vd. 33) DS (-), TS (-), GTS (-).

boya pürü (T.+Far.): İp boyamaya yarayan bitki kökü. DS (-), TS (-), GTS (-).

boz (T.): Gri tonları DS (-), TS (-), GTS (+).

cengari (Far.): Turkuaza benzeyen bir renk DS (-), TS (-) GTS (-).

dönme/döndürme (T.): Dokuma ipinin kök boya ile ilk rengini verdikten sonra yapay boya ile istenilen renge boyanması (Etikan vd. 35). DS (-), TS (-) GTS (-).

hanımteri (T.+T.): Yeşile yakın bir hardal sarısı (Etikan vd. 36) DS (-), TS (-), GTS (-).

kambaklı (ğumba0lı) (?): Sütü kahve (Etikan vd. 36) DS (-), TS (-), GTS (-).

kaliber (?): Eflatun (Etikan vd. 36) DS (-), TS (-), GTS (-).

kuşçemeği (T.+T.): Madımalak cacığı olarak da bilinen, ip boyamakta kullanılan bir bitki. (Etikan vd. 33) DS (-), TS (-), GTS (-).

se taşı (T.): Boyada rengi sabitlemek amacıyla kullanılan, beyaz renkli taş. (Seyfeli, 20.05.2021) DS (-), TS (-), GTS (-).

siçantüyü (T.+T.): Gri DS (-), TS (-), GTS (-).

sürmeli (T.): Koyu renklerde olan dokuma. DS (-), TS (-), GTS (-).

taş boya (T.+T.): Taş kara boya da denilen siyah rengi elde etmek için kullanılan yapay boya tozu (Köksal, 01.05.2021). DS (-), TS (-), GTS (-).

tetir (T.): Kahverengi DS (+), TS (-), GTS (-).

7. Diğer İsimler: Kırşehir yöresinde yukarıda verilenlerin dışında terim özelliği kazanmış 21 sözcüğe daha ulaşılmıştır. Bu sözcüklerden verilen anlamı ile 3 tanesi DS'de, 1 tanesi de TS'de kayıtlıdır. GTS'de burada verilen anlamları yer almamaktadır.

ağızlık (T.): Ara ipini çapraz geçmek için kücünün üzerinden basıldığında tek ve çift çözümlerin birbirinden ayrılması ile oluşan boşluk. DS (-), TS (+) GTS (-).

ayak (T.): Halı ve kilimlerin alt ve üst taraflarında yer alan kenar suyundan önce konulan 3-4 cm genişliğindeki dokuma DS (-), TS (-) GTS (-).

berdici (?): Halı yastıkları ve kilimleri dolduran kimse DS (-), TS (-) GTS (-).

birit (T.): Duvar halılarını duvara asmak için kenar kısmına yapılan askılık (Etikan vd. 79). DS (-), TS (-), GTS (-).

boncuk (T.): Dokumaya başlarken ve bitirirken çözgüyü daha da sağlamlaştırmak amacıyla çözgü telleri çift alınarak kilimin eni boyunca yapılan zincir örgü (Etikan vd. 40). DS (-), TS (-), GTS (-).

çelen (T.): Halı yastıkların berdi kısmını oluşturan ince kamışlardan oluşan otsu kısım DS (-), TS (-), GTS (-).

çile (T.): Halıcılıkta kırk çözgü ipinden oluşan ölçü birimi DS (-), TS (-), GTS (-).

gangal (Rum.): Kirmenin bir yöne doğru dolması ile iki kirmen şakımın alabildiği kadar ip (Çetin, 08.10.2020). DS (+), TS (-), GTS (-).

gırhum (T.): Halı makasla kırkıldıktan sonra dökülen parçalar (Özbağ ks.) (Köksal, 01.05.2021) DS (-), TS (-), GTS (-).

göz (T.): Heybe türü dokumaların cep bölümü DS (-), TS (-) GTS (-).

kenar örgüsü (Far.+T.): Kullanım aşamasında halının sökülmesini engellemek amacıyla yapılan kenardaki ovarlok kısmı DS (-), TS (-) GTS (-).

oy (T.): Düz dokumalarda motiflere verilen ad, yanış (Etikan vd. 44). DS (-), TS (-), GTS (-).

orta nakışı (T.+Ar.): Halı ve yastıkların göbek kısmında bulunan motifler DS (-), TS (-) GTS (-).

örnek (T.): Halı veya kilim dokurken bakılan örnek halı veya motiflerin çizildiği sert mukavva, model DS (-), TS (-), GTS (-).

ponçak (T.): Örgülü saçak DS (+), TS (-) GTS (-).

saçak (T.): Halı bittikten sonra genellikle 10-15 cm uzunluğunda bırakılan çözümlü kısmı, ponçak. DS (-), TS (-), GTS (+).

sümen (T.): Eğrilmek üzere hazırlanmış yün. DS (+), TS (-), GTS (-).

şak (Ar.): İki parça şeklinde olup daha sonra birleştirilen kilimlerde her bir bölüme verilen ad DS (-), TS (-), GTS (-).

takım yastık (T.+T.): Altı adet yastıktan oluşan takım DS (-), TS (-) GTS (-).

tilif (?): Sarma konturlu kilimlerde motifin etrafını çevreleyen, iğne ardı dikiş biçiminde yapılan bir dokuma tekniği (Etikan vd. 43) DS (-), TS (-) GTS (-).

toprakçalık (T.): Halı dokumaya geçmeden önce yapılan kilim şeklindeki dokunan etek örgüsü (Etikan vd. 40) DS (-), TS (-), GTS (-).

Sonuç

Dokumacılık hem kültürel hem de ekonomik değeri olan bir el sanatıdır. Günümüzde fabrikasyon ürünlerin artması, insanların müstakil evlerden apartman dairelerine taşınmaları, zorunlu eğitimin uzaması, insanların telefon, internet gibi iletişim araçları ile daha çok zaman geçirmeleri, kitle kültürünün yaygınlaşması vb. sebepler, Kırşehir yöresi ve Anadolu'nun birçok beldesinde bu el sanatını bitme noktasına getirmiştir.

Saha çalışmaları sırasında doğrudan dokuyan kişi sayısından ziyade büyüklerinin dokuduğuna şahit olan kaynak şahıslarla karşılaşmış olmamız, halı direklerinin kırılması veya kullanılmayan eski bağ evlerinde çürümeye terk edilmesi de yörede bu sanatın bittiğinin bir göstergesidir.

Kırşehir yöresinde elinde halı, kilim, yolluk gibi el dokuması ürünler bulunan kişilerin bu dokumaları, fabrikasyon ürünlerle değiştirmeleri de mevcut yapının korunamadığını göstermektedir. Günümüzdeki evlerin merkezi sistemle ısınması sebebiyle yün dokumaların çabuk güvelenmesi de el dokumalarının saklanması zorlaştırmıştır. Bu da kişilerin daha çok hazır ürünlere yönelmesine sebep olmuştur.

Dokuyan kişinin algısına göre yörede aynı motife birden fazla isim verilebilmektedir. Yörede "saçbağı" olarak bilinen kilim motifi "çingiraklı oy, saçaklı oy"; çengel olarak bilinen motif "çek oyası, kollu

oy”; sandık oyu olarak bilinen kilim motifi “bıçkır, parmak, ev”; hançer motifi “ tarak”; tavşan topuğu “kurtağzı”; pençe “eli böğründe” adlarını alarak bu alanda zengin bir terminolojinin oluşmasına neden olmuştur. Motifin kişinin zihninde uyandırdığı görsel göstergeler de motif adlarına yansımıştır.

Kırşehir yöresi halı ve kilim motiflerinde Selçuklu devletinin hükümdarlık simgesi olmuş çift başlı kartal motiflerini de görmek mümkündür.

Kırşehir yöresi ağızlarında yer alan söz varlığının dokuma terimlerine de yansıdığı görülmektedir. Yörede çok sevilen çitlik, kuş çemeği gibi bitki adları, halıcılık terminolojisine de yansımıştır. Dokumalardaki motif adlarına Kırşehir yöresinde en çok kullanılan kazan, tarak vb. eşyalar yansımıştır. Özellikle insan uzuvlarını yansıtan el, ayak, baş, göbek vb. sözcükler dokumalara motif adı olarak yansımıştır.

Bitkisel, hayvansal ve nesne betimlemelerinin yoğun olarak görüldüğü Kırşehir yöresi dokumaları, yöre halkının günlük yaşamına ve coğrafyaya dair de ipuçları vermektedir. “Pıtrak” adı verilen insanların ve hayvanların üzerine yapışan dikenin halı ve kilimlere motif olarak işlenmesi hayatın dokumalara ayrıntılı bir şekilde yansıdığı gösteresidir.

Kırşehir yöresi kilim ve halı dokumalarında görülen “ göbek” adı da verilen “toplar” yörenin farklı bölgelerinde değişik isimler alır. Kındam topu, Özbağ topu, Mucur topu gibi. Orta Asya Türk halılarında da “göl” adı verilen bu topklar dokumanın genel karakteridir. Halıdaki topklar aynı zamanda ait olduğu topluluğun yaşam alanıdır.

Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan toprak ve su kültlerini dokumacılık sanatında da görmek mümkündür. Halının ilk bölümü “toprakçalık, topraklı” adı verilmekte ve halı topraklının üzerine oturtulmaktadır. Topraklıdan sonra kenar sularının başlaması da su kültürünün dokumacılık kültürüne yansımaları olarak değerlendirilebilir. Dokumalardaki toprak ve motiflerinin halk bilimsel açıdan incelenmesi gerekir.

Alandaki söz varlığına ulaşırken derleme yaptığımız bazı kaynak kişiler bu alanda kullanılan sözcüğü hatırlamış fakat özellikle motif adlarında nasıl olduğunu tam olarak tarif edememişlerdir. Bir kısmı motifi hiç görmediğini fakat çevresindekilerden duyduğu kadarıyla hatırladıklarını ifade etmişlerdir. Bu sebeple söz varlığı derlerken yöre dokumalarından örnekler göstererek kaynak kişilere dokumadaki bölümleri

sormak gerekmektedir. Bunun için bu alanla ilgili bir renk, motif ve desen albümü oluşturmak gerekmektedir.

Kırşehir yöresi halılarında bölgesel olarak desen farklılıkları görülmektedir. Özellikle Özbağ kasabası ve Mucur ilçesinin kendine has desen ve motiflerle dikkat çektiği gözlemlenmektedir. Mucur yöresinde pençeli halı ya da pençeli yastık denilen dokumalar daha yaygınken, Özbağ yöresinde Türkocağı topunun kullanıldığı, tuğlu dokumalar daha yaygındır. Mucur ilçesine bağlı Dalakçı köyü de özellikle siyah rengin hâkim olduğu kilim dokumaları ile yöre dokumacılığında önemli bir yer tutar.

Kırşehir yöresi dokuma sanatında hem söz varlığı olarak hem de motif olarak Orta Asya dokuma kültürü ile birçok yönden benzerlikler görmek mümkündür. Ortak motifler ve ortak adlandırmalar, Türk kültürünün haliya atılan ortak imzasıdır. Göktürk alfabesinde gördüğümüz bazı damgalar (Ok, er, es vb.) Kırşehir yöresi halılarında da görülebilir.

Dokuma terimlerinin anlamlandırılması konusunda da önemli bir problem vardır. Özellikle güzel sanatlar alanında yapılan tezlerde yanışın görseli verilmiş, altına ismi yazılmıştır. Çalışmalarda dokumacılık terimleri kullanılmış fakat bu terimlerin anlamlarına detaylı bir şekilde yer verilmemiştir. Eser sonlarında sözlük kısmının olmaması da bu terminolojinin dil açısından ortaya konmasını zorlaştırmaktadır. Burada kullanılan terimlerin birçoğunun anlamı mevcut sözcüklerde yer almaktadır.

Anlamlandırma sürecinde dokumacılık geçmişimizin olması sebebiyle kişisel tecrübelerimiz yazıya aktarılmış, bazı sözcüklerin anlamlandırılmasında güzel sanatlardaki akademisyenlerin yardımına başvurulmuştur. Bu noktada güzel sanatlar alanındaki akademisyenlerle Türk dili üzerinde incelemeler yapan araştırmacıların ortak bir çalışma yapması özellikle söz varlığının doğru adlandırılması noktasında önemli bir adım olacaktır.

Kırşehir yöresi dokumacılık terimlerinin sözlüklere yansıma oranı oldukça düşüktür. Çalışmada yer alan 249 terimden 12'si GTS'de, 25'i DS'de, 3'ü TS'de kayıtlıdır. Yöredeki dokumacılık terimleri göz önüne alındığında bu sözlüklerin bu alandaki söz varlığını yansıtmada yeterli olmadığı ortaya çıkmaktadır. Anadolu'nun farklı yöreleri ilgili olarak yapılacak bölgesel çalışmalar, bu eksikliğin giderilmesinde etkili olacaktır.

KAYNAKLAR

- Aslanapa, Oktay. *Türk Sanatının Bin Yılı*. Eren Yayınları, 2005.
- Deniz, Bekir. “Kırşehir ve Mucur Halılarının Sözlüğü 1.” *Arış Dergisi*, no.1, 1997, ss. 158-153.
- Deniz, Bekir. “Kırşehir Halıları.” *Arkeoloji-SanatTarihi Dergisi* III, 1984, ss. 25-81.
- Deniz, Bekir. *Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yaygıları*. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2000.
- Deniz, Bekir. “Anadolu Türk Halı Sanatının Kaynakları.” *Sanat Tarihi Dergisi*, no. XIV-1, 2005, ss. 79-103.
- Derleme Sözlüğü*, 1-12 Cilt, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1993.
- Ercilasun, Ahmet Bican, ve Ziyat Akkoyunlu. *Dîvânü Lugâti't-Türk (Giriş-Metin-Çeviri-Notlar-Dizin)*. Türk Dil Kurumu, 2014.
- Etikan, Sema, vd. *Kırşehir El Sanatları*. Gece Kitaplığı, 2020.
- Etikan Sema, vd. “Kırşehir Halıları.” *Cumhuriyet Dönemi Türk Halıcılığı Kitabı*, Editör Aysen Soysaldı, c. 2, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2020, ss. 1061-1100.
- Genç, Reşat. “Kaşgarlı Mahmud’a Göre XI. Yüzyılda Türklere Dokuma ve Yaygı İşleri.” *Arış*, 1997, ss. 8-17.
- Günşen, Ahmet. *Kırşehir ve Yöresi Ağızları Sözlüğü*. Ocak Yayınları, 2001.
- Güncel Türkçe Sözlük* (sozluk.gov.tr Erişim: 20.08.2021)
- Karaçay, Çiğdem. *Ankara Etnografya Müzesi’ndeki Kırşehir Halıları*. 2011. Gazi Ü, Yüksek lisans tezi.
- Karataş, Mustafa. *Türk Dilinde Yanış (Motif) Adları-Anadolu Sahası*. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Yayınları, 2013.
- Mıstanlıoğlu, Nurhan. *XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Kırşehir Sancağı*. 2004. Selçuk Ü, Doktora tezi.
- Öztürk, Bahadır, ve Gonca Karavar. “Özel Bir Koleksiyonda Bulunan Kırşehir ve Muzur Halıları.” *Asos Journal*, no. 66, Mart 2018, ss. 121-133.
- Pala, Zehra. *Konya Etnografya Müzesi ve Mevlana Müzesi’nde Bulunan Kırşehir Halıları*. 2016. Selçuk Ü, Yüksek lisans tezi.
- Soydan, Serpil. “Derleme Sözlüğü’nde Dokumacılıkla İlgili Söz Varlığı.” *Turkish Studies*, Vol. 8/4, Spring 2013, ss. 1287-1303.
- Tarama Sözlüğü* (sozluk.gov.tr Erişim: 28.08.2021)
- Vahapoğlu, Pelin. *Kırşehir İli El Dokuması Halılarındaki Teknik, Desen ve Kompozisyon Özelliklerinin İncelenmesi*. 2014. Gazi Ü, Yüksek lisans tezi.

KAYNAK KİŞİLER

- Kş-1: Mahmut Seyfeli, 66 yaş, Halk bilimi Araştırmacısı, Kırşehir Merkez, yüksek lisans mezunu (20.05.2021).
- Kş-2: Hatice Köksal, 50 yaş, Ev Hanımı, Özbağ Kasabası, ilkokul mezunu (01.05.2021).
- Kş-3: Alaaddin Köksal, 53 yaş, Emekli, Özbağ Kasabası, lise mezunu, (01.05.2021).
- Kş-4: Akile Çetin, 67 yaş, Ev hanımı, Yörücek Köyü/Mucur, ilkokul mezunu (08.10.2020).
- Kş-5: İbrahim Özdemir, 82 yaş, Yazar ve koleksiyoncu, Dalakçı köyü/Mucur (29.04.2020).